

TÜRK DENİZ YETKİ ALANLARINDAKİ BATIK GEMİLERİN ÇEVRESEL AÇIDAN İNCELENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Devrim Bülent DANIŞMAN ^(a), Ahmet Erkan KIDEYŞ ^(b), Turgut Tüzün ONAY*^(c),

Ata BİLGİLİ ^(a), Onur Sabri DURAK ^(d), Tahsin CEYLAN ^(e)

(a) İTÜ Gemi İnşaatı ve Deniz Bilimler Fakültesi, Ayazağa, İstanbul.

(b) ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü, Erdemli, Mersin.

(c) Boğaziçi Üniversitesi, Çevre Bilimleri Enstitüsü, Bebek, İstanbul.

(d) İTÜ Denizcilik Fakültesi, Tuzla, İstanbul.

(e) Kırım Cad. No 60 C Blok D13 Emek, Ankara

(onayturg@boun.edu.tr)

ÖZET

Türk deniz yetki alanları hem Karadeniz havzasında hem de Doğu Akdeniz havzasında önemli deniz ulaşırma yolları üzerinde yer almakta ve bu yollar üzerinde yoğun bir deniz trafiği söz konusu olmaktadır. Coğrafi konumuna ve yoğun deniz trafiğine bağlı olarak Türk deniz yetki alanlarında birçok deniz kazası meydana gelmiş ve bunun sonucunda da önemli sayıda gemi batmıştır. Söz konusu batık/yarı batık haldeki gemilerin yük ve yakıtlarının deniz çevresi için ciddi bir tehlike olduğu arz edebilmektedir.

Bu çalışmada Türk deniz yetki alanlarında batık halde bulunan gemiler disiplinlerarası bir yaklaşımla ile incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Batık gemilerin yaratabileceği potansiyel çevresel riskler belirlenerek risklerin önlenmesi ve batıkların çıkarılması sırasında alınması gereken önlemler değerlendirilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, batık haldeki gemilerin envanteri çıkartılarak bu gemilere ilişkin bir veritabanı oluşturulmuştur. Envanterde yer alan batık gemiler için risk değerlendirme esasları ve tabloları oluşturulmuştur. Bu kısımda, batık gemiler sınıflandırılarak batık gemilerin çıkarılmasında izlenmesi gereken yöntemler belirlenmiştir.

Çalışma, mevcut batıkların durumu göz önüne alınarak, ileride batık hale gelebilecek gemilere yönelik planlama, müdahale ve kaldırma faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin önerilerle sonlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Batık, deniz çevresi, risk, çevresel etkiler

Teşekkür: Bu bildiri, T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığının desteklediği “Batık Gemilerin Çevresel Açından İncelenmesi Projesi” çerçevesine hazırlanmış olup, Bakanlığın izni ile Türkiye Deniz Bilimler Kongresi’ne sunulmaktadır.

ANALYSIS AND EVALUATION OF SUNKEN SHIPS IN TURKISH MARITIME JURISDICTION ZONES FROM AN ENVIRONMENTAL VIEWPOINT

Devrim Bülent DANIŞMAN^(a), Ahmet Erkan KIDEYŞ^(b), Turgut Tüzün ONAY^(c),
Ata BİLGİLİ^(a), Onur Sabri DURAK^(d), Tahsin CEYLAN^(e)

(a) ITU Faculty of Naval Architecture and Ocean Engineering, Ayazağa, İstanbul.

(b) METU, Institute of Marine Sciences, Erdemli, Mersin.

(c) Boğaziçi University, Institute of Environmental Sciences, Bebek, İstanbul.

(d) ITU Maritime Faculty, Tuzla, İstanbul.

(e) Kırım Cad. No 60 C Blok D13 Emek, Ankara.

(onayturg@boun.edu.tr)

ABSTRACT

Turkish maritime jurisdiction zones are located on important maritime shipping routes in both the Black Sea and Mediterranean basins where intense maritime traffic is present. Depending on the geographical location and density of maritime traffic, many maritime collisions have occurred and accordingly a significant number of commercial vessels have sunk. It is observed that the fuel and cargoes of these completely/partially sunken vessels pose significant threat to the marine environment.

In this study, environmental risks and impacts of sunken ships located in Turkish maritime jurisdiction zones were analyzed and evaluated through an inter-disciplinary approach. The potential risks created by sunken vessels, the prevention of such risks and measures to be taken during the recovery operation of sunken vessels were evaluated.

In the second part of this study, after compilation of an inventory of sunken vessels a database was accordingly created. A risk assessment was performed for the sunken ship inventory and relevant charts drawn up. In this section, upon classifying the sunken vessels, methods to be followed during the salvage operations were determined.

Taking into consideration the current status of sunken vessels, the study is concluded with recommendations regarding how planning, intervention and removal operations for sunken vessels should be dealt with in future.

Keywords: Sunken, marine environment, risk, environmental impacts